

POSTANOWIENIE

Dnia 13 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 13 sierpnia 2024 r.,
w sprawie **M. N.**,
skazanego z art. 286 § 1 k.k. i in.,
kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze
z dnia 7 lipca 2023 r., sygn. akt VII Ka 384/23,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Zielonej Górze
z dnia 20 stycznia 2023 r., sygn. akt VII K 554/22,

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. G. prowadzącej Kancelarię Adwokacką w Z. kwotę 885,60 (osiemset osiemdziesiąt pięć złotych sześćdziesiąt groszy) w tym 23 % VAT, z tytułu sporządzenia i wniesienia kasacji z urzędu;**
- 3. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 20 stycznia 2023 r., sygn. VII K 554/22, M. N. został uznany za winnego tego, że:

1. w dniu 3 marca 2022 r. o godzinie 13:43 w Z., przy ul. [...], w sklepie B. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził J. M. S.A. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 52,16 zł wprowadzając spółkę w błąd w ten sposób, że przy kasie samoobsługowej dokonał ważenia i płatności za towar kodu marchwi wartości 2,83 zł, w rzeczywistości ważąc 1 kg kawy J. wartości 54,99 zł, tym samym powodując stratę w wysokości 52,16 zł na szkodę J. M. S.A., przy czym zarzucanego czynu dopuścił się przed upływem 5 lat będąc uprzednio skazanym za umyślne przestępstwo podobne na karę pozbawienia wolności, którą odbył w wymiarze co najmniej 6 miesięcy, tj. czynu z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za który wymierzona została kara roku pozbawienia wolności,
2. w dniu 3 marca 2022 r. w Z., przy ul. [...]. w sklepie B., używając przemocy, zmuszał do określonego zachowania, tj., do odstąpienia od ujęcia pracownika ochrony T. M., powodując u niego obrażenia ciała w postaci otarć naskórka nadgarstka lewej ręki, czym spowodował naruszenie czynności narządu ciała pokrzywdzonego na czas trwający nie dłużej niż 7 dni, tj. czynu z art. 191 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za który wymierzona została kara 4 miesięcy pozbawienia wolności,

W miejsce kar jednostkowych pozbawienia wolności wymierzonych w punktach 1 i 2 wyroku wymierzono, na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k., karę łączną roku i miesiąca pozbawienia wolności. Na poczet przedmiotowej kary dokonano stosownych zaliczeń w oparciu o treść art. 63 § 1 i 5 k.k. oraz orzeczono w przedmiocie kosztów sądowych.

Od powyższego wyroku obrońca skazanego wywiódł apelację, w której zarzucił obrazę prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu z pkt 1, polegającą na uznaniu, że skazany swoim zachowaniem wyczerpał znamiona art. 286 § 1 k.k., podczas gdy prawidłowa winna prowadzić do uznania, że skazany wyczerpał znamiona wykroczenia kradzieży z art. 119 § 1 k.w. Podnosząc powyższy zarzut apelujący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez

odmienne zakwalifikowanie działania skazanego i wymierzenie za powyższe wykroczenie kary grzywny w dolnych granicach zagrożenia ustawowego.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 7 lipca 2023 r., sygn. VII Ka 384/23, zaskarżony wyrok został utrzymany w mocy.

Od tego orzeczenia obrońca skazanego wywiodła, w terminie procesowo skutecznym, kasację. Podniosła zarzut tożsamy z zarzutem apelacji, domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi II instancji do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator zawnioskował o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym, wobec czego została oddalona na podstawie art. 535 § 3 k.p.k. W pierwszej kolejności należało jednak zwrócić uwagę na konstrukcję nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Stosownie do treści art. 519 k.p.k. skierowany może być on wyłącznie wobec wyroku sądu odwoławczego. Zatem zarówno zarzut kasacji, jak i jej merytoryczna treść, muszą ten wymóg respektować, czego w rozpoznanym środku zaskarżenia zabrakło. Autorka kasacji skoncentrowała się na powtórzeniu zarzutu apelacyjnego, zapominając wyraźnie o tych kluczowych wszak elementach, odróżniających kasację od zwykłego środka zaskarżenia. Zarzut ten spotkał się natomiast w postępowaniu apelacyjnym ze stosowną atencją sądu. Odnosząc się natomiast do merytorycznej zawartości tego zarzutu zauważyć trzeba, że prawnokarną ocenę oszukańczych działań podejmowanych z użyciem kas samoobsługowych cechować musi – jak każdą sprawę – charakter zindywidualizowany, na co już zasadnie zwrócił uwagę sąd ad quem ustosunkowując się pisemnie do powołanych przez obronę judykatów. W praktyce bowiem często okazuje się, że dopiero owe indywidulane niuanse nadają właściwy tor subsumpcji prawnej konkretnego zachowania. Dlatego też konieczne jest badanie w każdej sprawie szczegółowych i niepowtarzalnych jej realiów, by dokonana finalnie ocena prawna nie była rutynowa czy aprioryczna, lecz w pełni oddawała ustaloną kryminalną zawartość określonego

czynu. Oczywiste jest, że osoba prawna może być pokrzywdzoną przestępstwem, w tym występkiem oszustwa. Co do zasady wprowadzenie w błąd jest wówczas wykonywane wobec osób fizycznych, nie tylko reprezentujących taki podmiot w sensie prawnym (a więc członków zarządu, wspólników, itp.), ale – co zazwyczaj ma miejsce - również szerzej, przez np. pracownika (zob. np. postanowienie SN z dnia 6 maja 2014 r., IV KK 12/14). Dla ustalenia realizacji czynu konieczne jest zbadanie stanu świadomości osoby działającej w imieniu i na rzecz podmiotu pokrzywdzonego. Czynienie ustaleń w tym aspekcie możliwe jest tylko wobec osoby fizycznej, stąd wniosek, że wprowadzony w błąd może być tylko człowiek. Tego założenia na gruncie niniejszej sprawy nikt nie dezawuował. Odmienne natomiast oceniona została kwestia „czynnika ludzkiego” w odniesieniu do przypisania odpowiedzialności z art. 286 § 1 k.k. Dodać trzeba, że u podłoża prezentowanych rozbieżności leży nie tyle zapatrywania stricte prawne, lecz kontestowanie między innymi ustaleń faktycznych. Wobec powyższego rozumienia znamion przestępstwa oszustwa newralgiczne było więc rozważenie, czy czynność wprowadzenia na kasie innego towaru, aniżeli w rzeczywistości nabywany, odbywała się w sposób całkowicie pozbawiony nadzoru ze strony człowieka (osób zatrudnionych w sklepie odpowiadających za kontrolowanie prawidłowości transakcji). Gdyby poczynić takie założenie wówczas istotnie brakowałoby "osoby" w rozumieniu art. 286 § 1 k.k., a zatem jednego z elementów warunkujących byt tego przestępstwa. Jednak ustalenia w niniejszej sprawie były zgoła odmienne – skazany czynił starania, by jego zachowanie nie zostało dostrzeżone przez osoby odpowiedzialne za mienie sklepu i sprawujące nadzór nad automatem kasującym, kilkakrotnie podchodził do kas, przy których byli klienci, a jego zachowanie wzbudziło zainteresowanie i było aktywnie kontrolowane przez pracownika ochrony. Stąd właśnie sądy zgodnie przyjęły, że w tym konkretnym wypadku nie mogło być mowy o pełnej automatyzacji, wykluczającej twierdzenie, że nabycie towaru po zaniżonej cenie było wynikiem całkowicie niezależnej od czynnika ludzkiego aktywności skazanego. Nie sposób bowiem zignorować niewątpliwego faktu, że sam system nabycia towaru, mimo, że automatyczny, to jednak był powiązany z aktywnością konkretnych osób fizycznych, które mogły - i taki co do zasady jest ich obowiązek służbowy - w sposób realny wpłynąć na decyzje dotyczące

przedmiotowej sprzedaży. Zresztą w niniejszej sprawie doszło końcowo do odpowiednich działań podjętych przez ochronę.

Podsumowując stwierdzić należało, że ocena prawna zachowania skazanego odpowiadała poczynionym ustaleniom faktycznym, wobec czego powtórzony za apelacją nadzwyczajny środek zaskarżenia skierowany w istocie wobec orzeczenia pierwszoinstancyjnego i poczynionych ustaleń faktycznych nie mógł być skuteczny. Oddalając kasację Sąd Najwyższy orzekł również o kosztach postępowania kasacyjnego oraz kosztach obrony z urzędu.

[PGW]

[ał]